

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, estatorokén és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytársadékn.

A petróleum-gróf elpárolgott.

Milyen furcsa is lett volna, ha a politikai Magyarország élén maradhatott volna ha parancsolt volna, ha őgittattott volna paragrafusokat a törvénykönyvbé, ő beszélt volna jogról, igazságról, ő: a petróleumgróf. Még itt Fejérvárott is zsebkendőt tettünk volna az orrunk elé. Hiszen kormánypárti vezérember iránt kormánypárti konoct leső lap le nem rántotta a leplet ugy, mint egyik laptársunk a petróleum-gróffal cselekedte. Nem maradt azon illat-talan hely csak egy parányi sem.

S hiába a petroleum másoknak is kellemetlen volt. Elutasította magától mindenki. Még azok is, a kiket szentmeggyőződéssü atyja (a kit a politikusok csak politikai Jáger Marinak, méregkeverőnek hittak) a husosfazék köré csoportosított. Hordárokat akart beleültetni a bársonyszékbe, de azok is visszautasították.

Nem kellett senkinek. Csak Fejérváry Géza bárónak, az ezüstkanalas miniszternek. Petroleum-gróf és kanalas miniszter. Par nobile fatrum. A zsák megtalálta a foltját.

Helyes! Igy van ez jól. Ezt vártuk. Ezért örültünk, hogy a Felség Tisza István gróft jelölte ki miniszterelnöknek. Menynyivel jobb, hogy őt és nem egy tisztességes, becüsletes irányu politikust, a kinek

barátai vannak, a kit a népszerűség sugárai öveznek körül.

Igy legalább belátják, hogy ez a nemzet torkig van a táborak halb-rechtsjével, halb linksjével. Belátják, hogy törvényeink vannak, alkotmányunk van, belátják, hogy ennek az országnak a népét nem lehet martalékul dobni se Ausztriának, se a katonai táborak nagyzási hőbortjának.

És a mi még pompásabb, a kilátások szerint Fejérváry bárótól is megszabacul a nemzet.

Wekerle is, Andrássy is, Hieronimy is egyaránt tiltakoztak, hogy Fejérváry közéjük jöjjön. Fenhéjázó, büszke modora gyűlöltté tette szemében. Ugy akart bánni a parlamenttal, mintha a bakák fülét ráncigálná

Rossz szellemünk volt mindig, a ki mintegy fekete szárnyu démon folyton fejünk fölött lebegett, éles körmeivel fenyegetve legdrágább, legféléttettebb nemzeti kincseinket.

A kilátások szerint az eddigi harc nyereséggel záródott, mert ha mást nem, de katonai javaslatokat vissza fogják vonni s a nemzeti követeléseknek legalább egy része teljesedésbe megy.

Egyelőre elég lesz ennyi is.

Bírói ítélet egy érdekes pörben.

Lelkiismeretünkre, meggyőződésünkre s mindenekfölött komoly, alapos érvelre szoktunk támaszkodni, ha valakinek viselkedését a Fejérmegyei Naplóban szóvá tesszük. Nem személyes indokok, hanem elvek s a közérdek irányít bennünket, hiszen a hirtap ezeknek a védelmére van hivatva. S érveink dacára különösen a mélyen tisztelt zsidóság az, a mely igazságos kritikánk által rögtön sebezve érzi magát mintegy születési előjognak tekintve azt, hogy a társadalmi és erkölcsi rendet megsértenie szabad, de azért elégtételt adni nem kötele. Előbb nagy hangon kiabál, aztán bírósághoz szalad védelemért.

A napokban kaptunk egy ilyen ítéletet, a melyet a bíróság a Fejérmegyei Naplóban megjelent cikkre vonatkozólag hozott. Fölmentéssel végződik s fényes igazságot szolgáltat a cikkírónak.

Olvasóink is emlékeznek rá. Mult évi december 11-ki számunkban egy panaszos levelet közöltünk Rácalmásról, a melyben egy „katolikus választópulgar“ keserűen panaszosja azt a vérázító zsarnokoskodást, a melyet a rácalmási zsidóság az ottani szegény keresztény polgárságon elkövet. A lakosság nagy része zsellérszámba megy. Valaha szép vagyona volt, most zsidó kezre vándorolt. Szinte korlátlan hatalommal uralkodnak a zsebekben. De ez nem elég, hanem az állam által biztosított polgári jogokat is kény és kegy szerint osztogatják. A községi eljárárságot a maguk képére és hasonlatosságára alkották.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

A Szenicei gyerekek.

II.

A mezőket végig beleppte a lilaszín kökörtcsin virág. A tarlón imitt-amott egy pár halovány, késő pipacs is fölbujt a búzával lekaszált árván maradt törzsből, hosszú, vékony száron. Sápadt szirmai keresik a jötevé melet, sütkéreznek a napon, mint a jó öreg falusi asszonyok, a kik langyos ősi délutánokon kiülnek a ház előtti vályog padkára egy kis melegért s csak néznek, néznek a sugár után.

Bent a faluban őszszel kezdődik az élet. A gazdagabbja beköltözik a tanyákról, a hova a nagy munka idején kihurcolkodott, az asszonyok takarítják a ház környékét, még mielőtt beállanak a nagy ősi esők. A virágos kis korlátok mögöl simára fésült fekete fejek kandikálnak ki, kezükbe vászon és sok szines pamut. Ezek férjhez meinek az őszszeli és a kelengyébe varrják a rózsás takarókat, ételhorló kendőket. A gödrökbe se lakik már kint senki. Petykók is beköltöztek. Falu szélén váltott az apjuk egy kis kunyhót, abból fizetgeti, a mit az asszony a mosással, vasalással keres. Abból járattak iskolába is a Peti gyereket. Az őszszel adták fel először, pedig már elmult tiz esztendő, — de most is csak azért, mert már nem szabadulhattak a törvenytől. A faluba nem lehet úgy elbujni, mint a gödrök között. De Petykó nem nagyon állja a szük, poros iskolát, a csenben

való ülést, az árulkodó gyerekeket. A szabad pusztán jár a gondolatja s akkor boldog, ha kiszökhethik. Olvasni, imi megtanult már régen a Szenicei urfiak elhasznált képes könyveiből, számolni is tud fejből ugy, hogy be nem csapja a zsidó. Egyébre a jó Isten tanította odakint a mezőn, meg az édes anyja. Tudja, hogy fű, víz, a felhő, a csillag, a legelőző kis borjúk is, mind, mind... Hogy a jó Isten odafönt lakik tul a napon, tul az ezer fényes csillagon, de az ő országát még meg nem láthatta földi szemével a földi ember, olyan nagy ott a fényesség. A virágoknak csilagszemük van, mindenkiben egy angyal lakik, a kik szüntelen muzsikálnak és csongotnek odafönt, nagyon finom ezüst csöngettyűkkel. Az angyalok olyanok, mint Szenicei Margitka fehér ruhában.

Petykó busan gondol vissza a nyári szép időkre. El-elkövályog a vizparton, s nézi a vizet. A színe is más, sötét, haragos zöld s reggelenként nedves pára ül fölötte. A fák levele tarka s csak hull, hull egyre, mintha a könnyük hullna.

Petykó gondol egyet s fölcsuszik egy magas jegenyére. Olyan kicsi odafent a hegyén, mintha csak valami kis szürke madár volna. Néz, néz a Szenicei kastély felé, a honnan ugyan elmaradtak a gyerekek. Felé se járnak a kis háznak, a mit együtt építettek s a mihez Peti hordta, lopkodta össze a mustravályogot a gödrökből. Micsoda gyönyörű kis ház volt pedig! — Volt annak teteje is, kéménye is és belől szines papirosokkal volt kiragasztva. Az egyik oldalában az „elevenre“ kivágott orozslánok és tigrisek laktak, a másik oldalán a Gicéé volt, a ki kihozta oda a legkedvesebb babáját. Petykó mindennap gondosan át-

vizsgálja, nem történt-e valami baj, nem kell-e reparálni valamit? — Kimegy a legnagyobb esőbe is s összegubbaszkodik órákig elül a jegenyefa hegyében. De a Szenicei gyerekeket csak nem látja sehol sem. Egy pappaszemes okos ur jött le hozzájuk Pestről, beszülegetek a cselédek, az nem hagyja őket annyit tutkározni. A legnagyobbik, a Gazsi urfi, beteg is lett már egy eszer bele és meg is van sáppadva mindnyája a sok tanulástól. Margitka is új kisasszonyt kapott, a kitől el nem szokhatik egyhamar.

Petykó busan lógatta a fejét s mos már a jegenyére sem mászott föl többé. Ugyis hiába. Esténként elővette az apja hegedűjét. Kállt az ujjja, pedig senki sem mutogatta neki. Odafogta a kis barna arcához. Zümmögött, dongicsélt a száraz fa, a Petykó lelke beszégett belőle. Formás, szomorú kis akkordok fakadtak az ujjja nyomán, végők, elejük nem volt, egy-egy sóhajtás, egy-egy elütölt könyvecsépp volt mindenk. Egyik szőlött a jegenyének, a másik a kis kastélynak, valamelyik vagy talán mindenik Szenicei Margitkának, a kit ő hozott erre a világra. Hogy kavargott előtte a sötét víz, még egy szempillantást és elsodorja az ár, mint valami belehullott virágszirmocskát, apró pis levelet...

A kékszemű cigánygyerek csak pengette, pengette tovább a hurokat.

Az öreg himlőhelyes vén vályogvető felütötte a fejét és a füleit hegyezte. A lelkebe szaladt a dal, önkénytelenül útúte hozzá a taktust. Lát-szott, hogy gyönyörűsége telk benne.

— Cigány leszel fiam, igazi cigány! monda büszkén. — Rác Miskához a Ják iskolába...

Mai lapunk 6 oldal.

A kibe önéret, független gondolkodás, pláne keresztényi érzület szorult, annak pusztulnia kell a tanácssteremből. A legtehetősebb, legértelmesebb, legjellemesebb keresztény gazdákat egymásután szorították ki a község kormányzásából s az egész eljárást paprika jancsikból állították össze, a kiket kényük és kedvük szerint rángatnak, a merre nekik tetszik, a kikkel tapsoltatnak, a kikkel megszavaztatják akár a saját halálos ítéletüket is. Hogy a község jóléte, becsületes irányban való haladása az utolsó, az egészen természetes.

A rendszer feje ráczalmási Pajzs Gyula ur, a nagy tudományú jogász, megyei közéletünk egyik előkelősége. Finom, disztigált modoru, nagy képzettségű úr itt, ott akár egy khinai mandarin, a kinek az eszköz sohasem eléggé szagos, ha céljainak elérésére szolgál. Napszámókat, szegény zselléreket ijesztgetni, tehetetlen öregasszonyokat rémítgetni, hogy az ő füttye után táncoljanak, mert különben nem kapnak napszámót, vagy kiviszi, hogy kilicítaltatja őket a viskójukból, az ő előtte egészen közönséges dolog. Az ilyen csekélységek miatt ugyan legkevésbé sem fáj ráczalmási Pajzs Gyula ur feje. Szavazatokat vásárolni egy pár hatosért, földhöz ragadt szegény embereket politikai jogaikból kiszorítani, 5-6 év óta adózó polgárokat megfosztani szavazó jogaiktól, szavaztatni a pusztai béresekkel; az ő előtte megszokott szisztema, a mely mindig meghozza a maga gyümölcsét. Mert denique is a képviselőtestületből olyan figura lesz, a milyennek ő faragja s füttyezőre úgy táncolnak, a mint ő basaságának tetszik.

Ilyféle dolgokat panaszkodt el a dec. 11-iki levél, telve méltatlankodással, a porbataposott jog fölötti mélyesges keserűséggel, hogy a jog, törvény és igazság korszakában ily gazságok is előfordulhatnak.

Ráczalmási Pajzs Gyula ur azonban adta a sértődöttet. A maga személye helyett egy apró inci-finci emberkét Igmándi József nevű vincelért toltá előtérbe és nyomtatvány útján elköveztet rágalmazás vétsége miatt bepanaszoltatta Paczóna István ráczalmási földbirtokost, a cikk bekioldóját.

November végén volt már, de valahogy, mint a haldokló az utolsó napjaiban, — neki- virul az idő. A nap melegen sütött, a kis piros bogarak kiültek a kerítések oldalára, a csupasz fákon táncolt örömben a még ott maradt néhány levél. A Peti gyereket is elfogta megint barangoló kedve. A dohos szobában elernyed tagjait friss víz öntötte el, hosszú, mely lélegzetet szedett és valami kimagyarázhatatlan vágytól úzve nyargalni kezdett végig a gyepen. Kipirult arccal, ragyogó szemekkel kuszott fel a jegyene legtetéjére, olyan fürgén, mint egy mókus. A kastély felé nézett, mint rendszeren s most az egyszer nem hiába. Láta, hogy a kocsis és a mindenes kihozták a szép új hintót. Vezetgetik, szerszámozzák a lovakat. Ragyog a szép ezüst szerszám, aztán odakanyarodik a kocsis a lépcsős feljáró elé.

Petykó a szeme fölfe emeli a kezét, hogy jobban láthasson. Tudta, hogy a gyerekek csak maguk vannak odahaza, a pápaszemes ural és az új kisasszonyval. Az apjuk, anyjuk elutazott tegnap valahová.

Csakugyan, jöttek is már. Elöl a kisasszony Gicával, — őh hogy dobogott annak a szegény, bolondos cigánygyereknek a szive! — utána a pápaszemes ur a két kisebbik húval, Gazi nem volt közöttük, bizonyos büntetésből hagyta otthon.

Petykó lélegzetföjtve várt, ha erre kanyarodna a kocsi, — de elkerült a másik oldalra, e helyett három furcsa, rongyos ember bukkant föl az egyik kubbikgödörből. Beszélgettek, tanakodtak. Járt a kezük mint a kinek nagyon fontos dolga lehet egymással, Peti éles fület megkapta a szó:

A duna-adoyi járásbírószág március 31-én hozott ezen ügyben *felmentő ítéletet, beigazolvá látván Paczóna állításait.* Ezek után Pajzs dr. úr visszavonatta a fejevári törvényszéknél tett feljelentést is s így a nagyhangon megindult ügy a bírói igazságszolgáltatás szerint befejeződött.

És most önhöz fordulunk Ráczalmás nagyszagos ura és teljhatalmu vezetője, Pajzs Gyula ur. Mindig a legnagyobb elismeréssel és méltánálással szoktuk mérlegelni az ön felszólalásait, midőn vármegyénk vezetői közt a jogot és igazságot a törvénynyel párhuzamba hozza. Nem egyszer tapsoltunk önnek mi, a kik néppártiaknak valljuk magunkat. De méltó bámulatunknak és csodálkozásunknak adunk kifejezést, midőn az ön theoretikus álláspontját a praxisban való viselkedésével összehasonlítjuk. Oly szépen tud ön beszélni a jogról és törvényről s vajjon mit érez akkor, mikor földhözragadt szegény napszámókat, szegény zselléreket törvényadta jogaiktól megfosztani indul, mikor erőszakot tesz a lelkiismeretükön csak azért, hogy a ráczalmási községi képviselőtestület az ön akaratának értelem nélkül való végrehajtója legyen. Mit érez ön akkor, mikor nyomorult cselédet használ fel arra, hogy törvényszegéseket vihessen végbe, mikor jogot és igazságot arcul akar verni, a mikor néhány hatosért kicsikarja szegény polgártársaitól azt a jogot, a melyért 1848. óta annyi vért ontott ez a nemzet, az alkotmányos választói jogot. S egyáltalán miért használja ön fel az ilyen csunya munkára a cselédeit, a kik aztán azzal védekeznek:

— Ne bántsatok, én cseléd vagyok, nekem így muszáj cselekednem, engem ezért fizetnek.

Mondja kérem — uri dolgának, uri emberhez illő eljárásnak tartja ön az ilyesmit? Es ha ön, mint mévelt elme, mint képzett jogász képes az ilyen törvénytelenésekre, mit várhatunk mi az ön hitsorsosaitól, a Fieg Móricóktól, a Peronoszporáktól, a Bruckóktól és a többi hasonló alakoktól, a kik csak a szegény ráczalmásaitól összeharcsolt pénzeszsákjaikban birják a parvenü gögijének és uralkodási vágyának alapját? Mit tehetnek azok, ha ön a törvénymagyarázó is így kezeli s így tiszteli a paragrafusokat s így kezeli el az igazságot? Erről nem beszélünk.

— Mi közük ezeknek a kastélyhoz? Összehúzódva lapult meg a gallyak között. A három csavargó ép a fa alatt állott meg.

— Az öreg madarak nincsenek itthon, — mondta az egyik.

— Az a szerencse, — veti közbe egy másik csunya, medveformájú ember, a kinek a szemöldöke benőtte apró, vakondok szemét, — cseléddel könnyen elbánik az ember, nem a magától őrzi. De meg zajt különben se csapunk, Mihók érti a mesterségét. A kulcsokon kívül szerszámot is hoz magával és az ur szobájába, a hol a vasszékreny van, ugysis a szabadba nyílik.

— De keresztvas is van rajta és az zajt csinál . . .

— A ki a neszre felébred, az halál fia, — mondta a szurós szemöldökű és megfenyegette a kastélyt. A nagyapam egy Szeneci lötte le, ne adjon neki az Isten nyugalmat a koporsójában . . .

— Csakolyan gazember volt az is mint te, — mondta az, a ki a kulcsokat válogatta.

— Ha gazember volt is, de nekem nagyapám volt! — és a nagyanyám, a ki hires ráolvasó boszorkány hírében állott, meg is átkozta érte a büszke kutyát! Minden esztendőben feljár azon az éjszakán. Ha jól tudom, ősszel volt épen . . .

Kulcsok, reszelők, egy hegyes kés és két töltött revolver, — lettek megint gondosan begyömöszölve a tarisznyába. Itt a szabad téren azonban még sem látták magukat biztonságban, hát lebujtak megint a gödörbe. Lehasaltak a nedves földre.

De nem gondolt még ön arra, hogy önnek ott, a szegény ráczalmások között missziója volna, a ki lerombolná, elfújna azokat az előítéleteket, a melyeket a keresztény nép lelkében mindinkább meggyökeresedik? Önnek, a tudósnak meg kellene mutatni, hogy nem igaz az, a mit a Talmud a gójoknak gyűlöletéről a zsidók szívébe plántál, meg kellene mutatni, hogy a művelt zsidó bele tud helyezkedni a modern társadalomba, hogy a ghetók sötét gyűlöletének árnyéka sem maradt a művelt zsidók lelkében s a mikor ő törvénygyártók közé telepszik, a mikor jogi elméleteinek előtáráásával teljeszet hallgatónak lelkében, soha esze ágába se jut, hogy ugyanannak a törvénynek alkalom adtán ravasz fogásokkal, uri emberhez nem illő erőszakoskodásokkal a nyakát kitegergesse.

Ráczalmás keresztény gondolkodású polgárainak szándékát a községi képviselőválasztások alkalmával ön eltiporta. Hogy tisztességes, vagy tisztességtelen eszközökkel tette-e, beleütközik-e eljárása a törvénykönyv s-ába, vagy sem: ítélje meg az olvasó, ha a király nevében hozott bírói ítéletet elolvassa. Annak a letiprott népnek mi marad a lelkében? Meggyilkolt, sirtbázárt igazsága fölötti mélyesges elkeseredése, összeszorult ökle s a keresztények lstenének parancsa, a mely tiltja a boszúállást még ellenségeinken is. De mi lesz — Pajzs ur — ha az Isten parancsa nem lesz elég erős lenyomni a szívekben az elkeseredésnek az önök által olajjal öntözött gyűlölet-lángjait? Hányan vannak önök a jogfosztók s hányan vannak azok, a kiknek meggyőződését eltiporták? Önök ötven-tizen, azok két-háromezren. Ha az öklöknek ilyen egyenlőten aránya esetén birokra kerül a dolog, ki lesz majdan a vesztes?

Megálljunk! Hiszen a szocializmus lépcsőjéhez jutottunk. A nyers erőnek és a kiereszszakolt hatalomnak küzdelméhez. Kik érlelik ezt a mérges gyümölcsöt? Nemde önök, a kik néhány évtized alatt összeharcsolt pénzükbé kapaszzkodnak és az igazság szellemének sárbatiprásán török a fejüket. Majd elvállik, hogy ebben a nagy küzdelemben ki lesz a legyőzött.

— Elfélig alhatunk, a dolog bizonyos, — mondta a szurós szemöldökű.

Petykó szivdobogva, villámsebessen kuszott le a fáról. Megalapulva, mint a nyul, futott végig a tarlón a kastély felé s a hátsó végén beugrott a sürtü galagonyakerítés között a kerbe. Idősegen kutatva nézett fel az ablakokra. Gazi hátra fordulva olvasgatott valamit. Petykó egy kavicsot dobott fel. A zajra megfordult Gazi.

— Petykó, kedves Petykó! mit keresel itt! — kiabált örvendezve.

— Gyere ki egy pillanatra! — könyörgött Petykó.

Gazsinak semmi se volt a magas ablakon keresztül mászni. Elbujtak a kert végébe s elfojtott hangon, dobogó szívvvel suttogtak sokáig.

Gazi egyedül tért vissza, komoly, sápadt arccal. Fölment az édesapja szobájába s az íróasztalról kihozta annak a szobának a kulcsát, a mely a kápolna mellé volt építve s a mely tele volt minden, a családi ceremóniákhoz szükséges dolgokkal. A két fiu bement s az ajtót magukra zárták. A nagy fali szekrényből Gazi előszedte az ezüst sujtásos, halálfejes draperiákat, a tollas forgókat, a miket a gyászheroldok szoktak viselni a családi temetéseken. Petykó mellé adott két megbízható férficselédet s ő maga az ablakon visszaszakított a szobába, hogy minden feltűnést elkerüljön.

Alig csukta be az ablakot, begördült a hintó a gyerekekkel. Este megvacsoráztak s idejekorán lefeküdtek mindnyájan. Gazi alig várta, hogy elcsöndesedjen a ház. Szekrényéből előre, kivett két nagy lepedőt, pár darab krétát, sz-

ÜJDONSAGOK.

— **Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás templom** székesfehérvári városi bizottsága f. hó 20-án d. e. 10 órakor tartotta rendes évi közgyűlését *Szögyényi-Marich* Julia elnöklété mellett a polgármesteri hivatal termében. Elnök a nagy számmal egybegyűlt tagokat üdvözölve jelenti, hogy a bizottság volt pénztárosa *Kéri Ferenc* helyébe a megyés püspök *Dornis István* hitoktatót nevezte ki, aki a jelen alkalommal egyúttal a távollevő titkárt is helyettesíti. A mult közgyűlés jegyzőkönyve elküldetett *Klotild* kir. hercegnő ő fenségének, ki az elnöknek küldött táviratban fejezte ki elismerését a bizottság működése felett. Majd a pénztáros jelentését hallgatta meg a bizottság s neki Elnök indítványára a felmentvényt megadta. A bizottság az utolsó gyűlés óta 60, majd legújabbán 100, tehát összesen 250 koronát küldött a központba. A bizottság nagy örömmel értesült arról, hogy a Budapestben épen e napon üléső nagy bizottság elhatározó lépést szándékozik tenni a templom építése ügyében. A gyűlés több kisebb tárgy elintézésével ért véget.

— **Papszentelés.** *Városvy Gyula* dr. megyés püspök e hó 22-én, 24-én és 26-án fogja feladni az egyházi rendeket a következő végzett teológusoknak: *Ferschik János*, *Kekki Ernő*, *Kiss Lipót*, *Kovács János* és *Pásztori Józsefnek* a három nagyobb rendet, *Débrecezyi Gyula* és *Percsics Ferencnek* az alszer és szerpapságot, *Stermecy Vincének* pedig csak az elszerpapságot.

— **A városi tanács** tegnapi ülésén többek között elhatározta, hogy a pénzügyi szakosztály javaslatát, mely szerint Székesfehérvár szab. kir. város 1000 koronát adományozzon a kassai Rákóczi szoborra, pártoló véleményével terjeszti a törvényhatóság elé. Javasolja továbbá, hogy *Magyar Pál* és *Pap Ferenc* napidíjas irnokok napidíja 3-3 koronára emeltesse. A város tulajdonát képező u. n. Font-ház boltbérloinek szerződése újabb 6 évre meghosszabbított. — *Mészöly Lajos*, a színházi mérőcsarnok bérlője 1200 kor. évi bérösszegét 600 koronára kérte leszállítani. A tanács véleményezi, hogy 1000 koronára szállítsák le. — A színházi szabályrendelet módosítása is tárgyalás alá került. A módosított szabályren-

deletszerint a szingagatát mindenkor aszínkerület képviselői választják a nélkül, hogy a város bármely szempontból befolya a választásba. A színházi jegyek árusítása is szabályoztatott ez alkalommal. Közudomásu dolog, hogy a jegyelárusítással mily üzérkedés folyt az elmúlt években. Szabó Bakos András v. biz. tag az ügyet a közgyűlés elé vitte s követelte a beteges állapot szanálását. A tanács most kimondta, hogy a jegyeket déli 12 óráig mindenkor a színházi pénztárnál köteles az igazgató a közönség rendelkezésére bocsájtani. Kedvezményes jegyek s a szelvények is csak délután válthatók be a színházi pénztárnál, esetleg valamely üzletben is. (Könnnyű kitalálni, hogy melyik lesz ez az üzlet!) Ez utóbbi kiétel teljesen felesleges. Ugyanis vagy joga van a szingagatónak üzletben áruhatni vagy nincs. Ha joga van hozzá, akkor szükségelen belevenni a szabályrendeletbe. Ha e nélkül nincs hozzá joga, kár megadni ezt a jogot, mert rövid idő alatt a régi dolgok fognak ismétlődni.

— **Katonai hír.** *Krausz Henrich* ezredes, a 69. gyalogezred parancsnoka, a helyben állomásozó zászlóalj felett szemlést tartott s a tapasztalt rend és fegyelem felett elismerését nyilvánította. — **A mimikrik.** Tudvalevő dolog, hogy a mimikrik oly apró állatok, a melyek színiket folyton változtatva a természet alkotásának külsejéhez alkalmazkodnak. Mimikrik nemcsak a nagy természetben akadnak, hanem az emberek közt is. Sőt a politikában is. Hogy a milyen tiszlet és zsidó képviselő a politikai mimikrik osztályába sorozandók — azt hiszünk — mindenki természetesen találja. A kormányválság alkalmat adott nekik a vedésre. Eddig valamennyi Széll Kálmán körül nyalokodott, most mikor a Tisza-virág nyiladozni kezdett, egyszerre valamennyi koreje seregett. Együtt szagolgatták az új virág szagát s el voltak ragadtatva hájaítól. Ki gondolna közülük Széll Kálmánra, mikor az ellépett a bársonyszekéből. Közéjük furakodott *Vérsi József*, a földöz is, aki szárazon és vízen, árkon és bokron keresztül följárta a szolgálatait a Tisza-virágnak. Eddig Széll Kálmánnak zengett dicsőenket, himnuszai faragott a kebléből harmatozó gennynek is. Azonban a párolgás fizikai törvényei szerint ő is elpárolgott a Tisza virág lábaihoz. Helyes! Így van ez jól. Hadd ismerjük meg őket, a mindenkor hatalom mindenkori költőit. Hadd ismerjük a politikai jellemüket. Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy miként fogják majd a mellüket verni és visszamimikrizni magukat, ha Széll Kálmán esetleg újra visszakérül a piros bársonyszekébe.

— **Börgyár városunkban.** A kormány Zvolján Lajos tmáregésnek 200 k. állami segélyt engedélyezett oly célból, hogy *Kovács Ferenc székesfehérvári börgyáros képv. a tmárszakba vágo gépek beszerzését 3 hónapra át tanulmányozza.* Örömmel regisztráljuk ezt, mert *Kovács Ferenc* csakugyan a saját szorgalmával, két kezének munkájával jutott oda, hogy ma, ha nem is negyszabásu, de mindenesetre nem csekély jelentőségű gyárnak a tulajdonosa. A gyárnak a műszaki leírását nem adjuk, legyen elég meggyeoznünk, hogy az egész mű *Ranscher* vasuti műhely-főnök tervei szerint épült s ugy kényelmi, mint ipari szempontból valóságos mintaszerű. A telep összes gépei, sőt a kutját is egy motor hajtja, mely gondosan elzárt benzinkamrájával együtt teljesen elkülönített szobában működik. A mosó és vágo gépek egy hatalmas, betonozott teremben vannak elhelyezve, e mellett van a cserdaráló, majd a cserző-gördők külön terme. A gőzszerű is teljesen modern berendezéssel bír. Általában az egész telep a fejlődő gyáripár bélyegét viseli magán s nagyban hozzá fog járulni az utóbbi időben városunkban is elhanyagolt börgyár fejlesztéséhez, a mi már magában véve is nagy érdeme *Kovács Ferenc* gyártulajdonosnak, a kinek szakértelme, erős végrehajtó akarata, kitartó szorgalma valóban például szolgálhat.

— **Uj fürdő.** Megpendült az eszme s valószínű, hogy a gondolatot tett követi. — A városi takarékpénztár foglalkozik egy új fürdő terével. A részvényesek nagy része már megbarátkozott az életrevaló tervvel s csak napok kérdése, hogy az igazgató-tanács után a közgyűlés is döntson. Az eddigi tervezetek szerint a fürdő teljesen modern igények szerint a belvárosban, sőt valószínűleg a profunt-ház helyén épül.

— **A szent-iváni vásár.** A hajdanta népes, nagyforgalmu szent-iváni vásár most nagyon gyengének ígérkezik. A város külső képe egy cseppet sem árulja el a vásár közeledését, oly silány eddig az idegen-forgalom, hogy jó vásárról már álmodni sem lehet. Oka ennek az általános szegénység, részben a a vörhany járvány kapcsán keletkezett tulhajtott s a város közegészségi viszonyait sötét szímben feltüntető híresztelések s a sok helyen uralkodó állatbetegségek. Most is, mintha átok ülne városunkon. Közvetlen szomszédságunkban *Keresztész a száj- és körömfájás lepett fel a hasított körmű állatok között.* A hatóság már intézkedett, hogy Keresztészről a felhajtást meggátolja, sőt Reé főkapitány Budapestre utazott, hogy a *szarvasmarhavásár* megtarthatása tárgyában a miniszteriumot meghallgassa. Ennek pedig valószínűleg az lesz a következménye, hogy a marha-vásárt betiltják, a mi pedig nagyon is közelről érintené az iparosokat és kereskedőket.

Lapunk zártkörű Reé István főkapitány táviraton értesítette a hatóságot, hogy a *szarvasmarhavásár meg lesz tartva.*

— **A reálisták táncmulatsága.** Az utóbbi évek szokásához híven, a realskola ifjúsága egy esztendő fáradságának örömeire táncmulatsággal zárja be az évet. F. hó 27-én ugyanis saját helyiségében kirándulások alkalmával a szegény tanulók tetségelvezésére zártkörű táncmulatságot rendez az ifjúság. Kezdeté este 8 órakor. Belépődíj személyre 2 k, családjegye 5 k. Felülhíze-tesek kosorított fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A mulatság iránt nagy az érdeklődés s elorokla-ha-ólag, fényes siker koronázza az ifjúság buzgalmat.

— **Betyarvilág.** A mint megírtuk, két romantikus hajjamu gimnazista betyáréletre adta a fejet. A régi jó világban a szerelmek, a katonafogdosas, vagy valami elkövetett büntet avatta betyárra a legényeket. Ma változván a kor, egyet-egy focs-láru szekunda is elé, hogy a szegény legények s-rsára juttassa az ifjúságot. *Papp Ernő* és *Gregoisits Imrivel* is ekként történt. Haddlábban állottak a tudományról s a mint megírtuk, vasárnap megszöktek. A betyáréletnek azonban megadták a módját. Revolvert, füstös szerzetet s ugy mentek neki a nagyvilágnak egész a Balatonig. Tehát nem a Bakonyi regeket keresték. Szabad-Bathyanon, Polgárdin, a kies Fülén keresztül Balatonfőkajarra mentek, a honnan Balaton-Aigára kutyagolva, egy halasztkunyhóban ütöttek föl a főhadiszállást. Innen Kenesére és Fűredre akartak kirándulást csinálni. Pénzüik meg volt, tehát annak fogytáig becsületesen után akarták beszerezni az élet szükségletet. Aztán — van a kertekben cseresznye, később pedig — szálló is lesz még nagy kenővel. De a civilizáció sötét fátumként üldözte az ifju leventéket. *Papp Ernő* anyja ugyanis Nagy-Kanisznán a Déli Vasútnál visszatárolni állást s így ismerőse a Balatonaligai állomás vezetőjének, a ki ráismert a barátja fiára s adóz tervet eszelt ki az ifju leventék rovására. Táviratot menesztett a síófoki esendöröknek, a kik meglepték a két bujdosót és elszedvén fegyvereiket, rövidesen, Fejervárra akarták őket szállítani. *Gregoisits* tuljárt az eszükön s a lepsényi állomáson — a szükség törvényt ront elvénl fogva — félrevonult s ellilant, Pappot azonban visszakísérték városunkba, hogy visszavezerejtek az időközben idekeresztet édesmama szerető kebelére. A szökés okát egyetlenegy szekunda fenyegető képében jelentette ki az ifju hős és fogadkozott, hogy ez oly méltatlanság rája nézve, a melyet csak utabban szökéssel lehet ismét reparálni. Természetesen csak akkor, ha a nádpálca jobb utra nem térni. *Gregoisits* azonban kesik meg az éji homályban.

— **„Nevelőnek ajánlkozik egy theologus a szünidőre.** Címe megtudható e lap szerkesztőségében.“

— **A famunkások szakegyületének** alapszabályait nem hagyta jóvá a miniszter s elutasító határozatának indoklásában többek közt azt is felhozta, hogy s-trájk esetén az egylet az abban résztvevőknek segélyt nem adhat. Ha a pótlásokat megteszik, az alapszabályok természetesen jóváhagyatnak.

— **Mányiné Prigl Olga.**

A rendőrség figyelmébe. Többször hangzott fel már a panasz a kerékpározó urak visszaélései ellen, a kik szabályrendeletet nem respektálva, nyakló nélkül vágatnak a járdákon és sétányokon, nem egyszer rémültebe ejtvén a járókelőket, a kik nem győznek előlük menekülni. Epen ma kaptunk egy panaszos levelet, a melyben Virág István Széchenyi-utcai lakos panasolja el, hogy 4 és fél éves Irma leánya a járdán állott, midőn a 10-ik huszár ezredből egy számvívó altiszt végignyargalt a járdán, jelt nem adott, ki se kerülte a kis lányt, hanem keresztül vágatott rajta. Természetes, hogy a szülők halálra rémültek a csunya vitézi cselekedet láttára s valóban az isteni gondviselés munkájának tudják be, hogy féltett kincsüknek az ijedségen kívül egyéb baja nem történt. Rendőrségünknek melegen figyeljük meg, ajánljuk ezt az esetet s fölkerjük, hogy erélyesen büntesse meg azokat, a kik polgártársaik életét veszélyeztetve a kocsi helyett a gyalogjárót használják bicikli passzióknak színterül.

Általában véve Székesfehérváron a biciklisták ellen sok kifogása lehet a közönségnek s épen ezért óhajtanó volna, hogy a biciklisták urak szigorúan betartanak az e tárgyban kiadott miniszteri rendeletet, melynek alapján a helyhatósági szabályrendelet készült. E szabályrendeletből a kerékpározók figyelmébe ajánljuk a következőket: ... A kerékpárral való közlekedés a város összes sáta terem és a gyalogjárókon feltétlenül tiltatik. A Kossuth-utcanak a Kunze-féle határolt a Zichy-házig terjedő részében és az egész Nádor-utcanak, valamint a városközteret, a Szegvár-Marich-utcan, úgy a hűtőház esakis azon korlátozással engedtetik meg, hogy ezen megnevezett utcák és tereken a kerékpározás a heti vásárok és országos vásárok tartama alatt, vagyis a heti vásároknak névze reggeli 6 órától déli 12 óráig, — az országos vásárok alkalmával pedig még a vásártéren is a vásár szombatján délután 2 órától vasárnapon át hétfőn esti 10 óráig tilos.

Uj utasítás a tanfelügyelők részére. Uj utasítás készül a tanfelügyelők részére. Eszerint a sok adminisztratív teendő át van adva a közigazgatási tisztviselőknak. A helyhatóságok ugyanis hozzájárult ahhoz, hogy a népoktatás érintő külső ügyek, ugymint: a tankötelezettség érvényesítése, a tanítói fizetések behajtása s több efféle, a közigazgatási tisztviselőkre ruházhassék. A pénzügyminiszter hozzájárul ahhoz is, hogy a kir. tanfelügyelők az állami óvodák és iskolák kisebb helyreállítási költségeit 200 korona erejéig saját hatáskörükben eszközölhessék, hogy a népoktatás körébe vágó minden fontosabb jogügylet a m. kir. kincstári jogügyszárazására, illetve annak külső képviselőire bízassék, vegre, hogy az állami tanítók (kétszedezők) által kérelmezett fizetési előlegek engedélyezése, de különösen ezek folyósítása iránti jogkörrel a királyi tanfelügyelők ruháztassanak föl. A kereskedelmi miniszter az állami iskolai építkezések körében jelentékeny egyszerűsítésekhez szintén hozzájárult. Az állami iskolai gondnokságok és közsegi iskolaszékek számára a közelmúltban kiadott uj utasításokban az adminisztráció egyszerűsítésére s az állami tanfelügyelet intenzívebb tételére kiváló figyelem fordítottat. A népoktatási tanfelügyelet sulypontja az ujabban kiadott szabályokkal az iskolafelügyelők helyezettett át. Az Utasítás felől mindazt, amit a tanfelügyelőknek az állami főfelügyelet gyakorlása, a népoktatás külső és belső ügyeinek vezetése és ellenőrzése körül szem előtt tartania és követnie kell. Az Utasítás-tervezetet a miniszter hozzájárulás céljából megküldte a helyg., pénzügy-, kereskedelmi és igazságügyminisztereknek. Meghallgatja továbbá az illetékes szakkörököt is. Az ilyen sok oldalról beérkező véleményeket a népoktatási ügyosztály gondosan tanulmányozni s az utasítás tervezetét a szükségeshez képest átszövegezni fogja.

Figyelmeztetés. „A fejemegyei községi jegyzők egylete” által a közigazgatás, különösen a községi és közegegyköt teendő köréből szabadon választandó tárgyról szóló értekezésre hirtetett pályázat határideje f. hó 30-án lejár.

Értesítés. A közs. polg. leányiskolai növendékek jelen tanévi bizonyítványait folyó hó 23-án, 24-én és 25-dikén azaz kedden, szerdán, csütörtökön délelőtt 9 órától 12-ig az igazgatói irodában átvehetik.

Ebmarás. Schaffhauser Károly kórház-utcai lakos kutyája a napokban megharapta Bencze Károly főigazgatói tollnok 7 éves fiát. Nálitól az ebmarást parázs veszekedés előzte meg, a melyből a vita végeben ugyancsak tekintélyes részt kívánt magának Schaffhauserné. — Egyébként az ügynek valószínűleg folytatása lesz, mert Schaffhauserné a nyelvtornának ügyes mestere. Egyelőre bírói döntés előtt részletesen nem foglalkozunk az ügyvel.

Engedelmes páciens. Egy jekepi atyafi aludt be az orvphoz s arra kérte, vizsgálja meg, mi baja. A doktor megnézi s aztán rászól komolyan:

Hulla, barátom, ha meg akar gyógyulni, szíves se lássa kend a borkat. Aztán jöjjön el egy hét múlva újra.

Egy hét múlva beállit Andrást, de még rosszabb állapotba.

Megmondtam, ugy-e, szíves se lássa kend a borkat — boszankodik a derek orvos.

Hátszen, instalom, nem is látom — mentegetedik az atyafi — mert kúriásból iszok azóta!

Szerencsétlen esés. Tifinger Ferenc Hatvan-pusztai lakos 4 éves Lajos fia hétfőn kilépén az ajtón, oly szerencsétlenül csuszott el, hogy bal lába két helyen eltörtött. Szerencsére az idején érkezett dr. Magyar József körorvos segítségének, a kis fia állapota most már a javulás útján van. Érdekes talákozása a véletlennek, hogy ugyancsak ennek az apának 12 éves Róza leánya pár nappal előbb egy nem épen kellemes illatú gödörbe esett s csak a véletlennek köszönhető, hogy Ágota György kőmives meghallotta a jajkiáltásait s még idején kimentette kellemetlen helyzetéből. Az ijedségen kívül egyéb baj nem esett.

Egy kiváló jó Bözendorfer-féle zongora eladó. Öv. Walper Mihálynénél Zöldfa-u. 2. sz.

Keserű ebredés. Hogy jótétért jót nem igen lehet várni, szomorúan tapasztalta Dufek János várpalotai lakos. A napokban Várpalotáról városunkon át Nyékre ment kocsián. Az uton egy csavargó kerézdett a kocsiára s el is jutottak együtt Nyékre. A Szénási-féle vendéglőben szálltak meg s az éjszakát a kocsi mellett aludták át s ebből az államból keserű volt Dufek ebredése. Reggelre ugyanis Dufek zsebéből elpárolgott 186 k. készpénz, s vele együtt a csavargó is. Köszönye elfeledtetett.

Kimutatás a székesfehérvári jökevény nőegylet saját pénzmilli javára május havában eszközölt általános gyűjtéséről:

(Folytatás.)

Öv. Keg. Lászlóné, Misik János, Sántár Jánosné, Merson Simonné, Sohar Béláné, Vamos Gyuláné, Mogyoródi Józsefné, Bruszt Jakabné, Kochné, Zsigray Sándorné, Grossinger, Hajnal Károly, öv. Szemler Imréné, Gebauer Miklósné, Turi Endréné, Markus Mór, Kovács Arminné, Krachler, öv. Vetzl Jánosné, Csillery Józsefné, Schmidt Mária, Heskly Imréné, Fröschl Franciska, Szűts Lajosné, Deák Ferenc, Szabó Andrásné, ifj. Almásy Jánosné, öv. Reiznauerne, Schön Rudolfné, Schönheim Mór, Hermann Lajosné, Steiner Salamon, öv. Juth Mihályné, Kuttner, öv. Enyedy Béláné, Schaffhauser Károly, Csapó Jánosné, Huszár Sándor, Hoffmann Lajosné, dr. Borsos Endréné, dr. Vizteleki, Örvényi Ivánne, Pálffy Józsefné, Morvai Jánosné, Kis Józsefné, Bruzsáné, Kovács Béláné, Verger Tamásné, Egyed Sándor, Lér Ferencné, Kirnbauerné, Glücksmann Lipótné, öv. Pap Sándorné, Kölgyesi nővérek, N. N., Bató, Klein Lipótné, Krausz Adolf, Szeib Istvánne, Deutsch Hermanné, Berweiler Jánosné, Bernstein

Sámuelné, Matteszné 1—1 k. Keller Gyula, Ambach Józsefné, Burgerné, Csapó Róza, Singer Edéné 80—80 f. Öv. Mogyoródi Andrásné, Kreiz Edéné, Mici és Hermann, Nyári Józsefné, Seemann Józsefné, Róth Antal, Jakabi Józsefné, N. N., Bencze István, H. J., S. J., Kocsis Antalné, Kolb Ferenc 60—60 f. Knittelhoffer Ferenc, öv. Wirthné 50—50 f. Simon Ferenc, Mekis Ferenc, Agocsné, öv. Bekéné, öv. Kechett Péterné, Sturm Károlyné, Fodor Gyuláné, Muth Marjáné, Tanczos Imre, Bodás Jánosné, Szilágyi Józsefné, Vicenty Árpádné, Tehel József, Mózer Ferenc, N. N., N. N., Weisz Gyula, Schreindorfer Ferenc, Csicszár Nándorné, Rauchman Józsefné, Hubertné, Burikné, Kuntler Józsefné, Gansl Károlyné, Hekele József, Sorecz József, N. N., Hunyadi, Hauszner Ferenc, Suba Lajosné, Czináné, Eisler Fanni, Strávanéke 40—40 f. H. A., öv. Kovács Istvánne, Págl Ferencné, N. N. 30—30 f. Wagne, Karolyne, Kiss Imréné, Pobesktásné, Magyaródi Józsefné, Hoffmann Ferenc, Kléber Jánosné, Brágy Simon, Kieffling Mari, Mayer Ferencné, Erdő István, Galla Józsefné, Hül Anna, Mezős, Károlyné, Aschenbrenner Istvánne, Csáder András, Mészyn Nándor, Kener István, N. N., Kramer Adolfné, Kis György, Korlákné, Jandrók Annáné, Bereg Vilmosné, Horváthné, Pinter K., Halász Györgyné 20—20 f. Bogner Béla, Bartuske Károlyné, Kovács József, Farkasné, Tungler Pálné, Jokoch Ferencné, Pletner Erzsébet, Kovács József, N. N., Göde József, Szöke István, Göde Józsefné 10—10 f. Schweighardt 8 f. Összesen: 267 k. 92 f.

Wertheim Arminné, Karl Józsefné 10—10 k. Grósz Bernát 5 k. Pataky Arminné, Schiesinger Gyula, Fittler Béláné 4—4 k. Havranek Józsefné, Grünfeld József 3—3 k. Vöröscsékly Jánosné, Nyéki Jenő, öv. Darabos Józsefné, ifj. öv. Mann Józsefné, öv. Mann Józsefné, Kriszti Károlyné, öv. Bazsalik Mihályné 2—2 k. Öv. Bárdony, Nemcs Pál, Richter Józsefné, Baloga Ferencné, Csikász Józsefné, Veiland Ignácné, Máté Mihály, Modich Antonia, Horváth Mihály, Kovács Ferenc, Fazekas Lajosné, Juth nővérek 1—1 k. Székely Marjáné 60 f. Rosenberg Mórné, Anhalder Edéné 50—50 f. Teller István, Schreindorfer, Wolf Domonkosné, öv. Kárnik Ferencné, Deák Jánosné, Körösi Mihály, Alt Bett, Jankovics Istvánne, öv. Zámbo Jánosné, Tasy nővérek, Leopold Adolfné, Helmstreit Józsefné, Szabó Károlyné, Páczar Ferencné, Molnár Józsefné, Kocsis István 30—30 f. Vemiczay Ferencné, Fábian Józsefné 30—30 f. Steszkal Jánosné, Pickerné Bett, Havranek Mária, Urban Katalin, Horváth Károly, Hutvagner Mátyas, Kovács János, öv. Kaszár Pálné, Fülel István, Bartó Andrásné, Pálkta Mihályné, Böhm Berta, Uszkay György, Benesik József, Lencsés János, Balog Ferenc, öv. Berényi Ignácné, Tóth Ferenc, Héj Ferenc, Ilos István, Vami Józsefné, Szabó Ferenc, Stummer Károly, Acs Józsefné, Jankovics Jánosné, Acs Istvánne, Jelenfy Józsefné, Szegefű Ferencné, Béla Antal, Szilassy Istvánne, Skoda Ferencné, Szantner Károlyné, Zalka Istvánne, Kostyelik Ilésné, Csermak Ferencné, Petyó Katalin, Vig Imréné, Sverteczky Ferencné, Kovács Istvánne, Rákos Ferencné, Mikló Ferencné, Hegy Józsefné, Német Hajdu Józsefné, Osvát Sándor, Szegefű Jánosné 20—20 f. Káman Katalin 14 f. Öv. Paulovics Ferencné, Fekete Ferenc 12—12 f. Babi Julianna, Endei Imréné, Krepta Ignácne, Tóth Mihályné, Jankovics Jánosné, Vemiczai Józsefné, Boros Anna, Arany Istvánne, öv. Szabó Istvánne, Promper Jánosné, Csikós Mihályné, ifj. Lencsés Józsefné, Lencsés Józsefné, Szabó Ferencné, Pinke Györgyné, öv. Németh Jánosné, Eckbauer Józsefné, Kovács Andrásné, Tikász Pálné, Kovács Józsefné, Lóke Jánosné, Nagy Istvánne, Márkus Dezsőné 10—10 f. Erdélyi Ferencné, Molnár Mihályné 8—8 f. Szabó Imréné, Bakos Jánosné, Szatmári Józsefné, Fister Mihályné, Orbán Ferencné 6—6 f. Kasó Ferencné, Hibácska Mihályné, Horváth Istvánne, Horváth Ferencné 4—4 f. Összesen: 90 kor. (Vége köv.)

Jó tanács. Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Odón csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapestén a „Séta-ér” vagy a „Margitszigeti” fűmagkeveréket. — Ezeket már 20 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bánulatra méltó és gyönyörű sétaterületei részére.

Kivándorlók Amerikában.

Melegen ajánljuk ezen közérdekű cikkeket az illetékes körök figyelmébe.

Kivándorlók száma, különösen a megye-beli németajkú lakók körében nem hogy csökkenne, hanem napról-napra rohamosan emelkedik. Hogy többet ne említsék az isztiméri körjegyzőséghez tartozó Isztimér, Balinka, Kuti és Gúth-Tamási községekből az ősszel künmjárt megyei bizottság összeírása szerint 600-nál több volt a kivándorlók száma, míg ma 900-ra lehet tenni a számukat. Különös jelenség, hogy újabb időkben nagy számmal ki s ez már egyes községekben oly nagy mérvű, hogy a 14—24 éves leányoknak alig egy negyedrésze van itthon s ezek is nagyrészt utrakészen állnak. Oka pedig ennek, hogy a fiatal leányok, mint házi cselédek szép keresethez jutnak. Ezeket követik számban a 15—25 év közti legények és harmadsorban a 15 éven aluli mindkét nembeli gyermekek. Hogy mily nagy mérvű a kivándorlás még most is, legjobban bizonyítja, hogy a legutóbbi nyolc napon belül 16-an vándoroltak ismét ki s nem mulik el hát, hogy fennemlített községekből legalább 3—4 utra ne kelne.

Egyébiránt jelen cikkemben nem a kivándorlási esetek felsorolásával szándékom foglalkozni, mint inkább a kivándorlás okait óhajtom ismertetni és a mi szerény nézetem szerint nagyon is fontos, kivándorlók vallás-erkölcsi és nemzeti viszonyaira felhívni az illetékes körök figyelmét.

A nagy mérvű kivándorlások oka első sorban a hazai viszonyokhoz arányított s nagyon is jónak mondható kereset. Erre vonatkozólag csak néhány száraz tényt említek fel.

Kivándorlók legnagyobb része a New-York-tól nem messze eső Passaic városba telepedik meg, hol mint gyári munkások nyerneik alkalmazást, 12 cent óránkénti munkabérről. Megjegyzendő, hogy ez a férfi munkás kezdő fizetése s a mi pénzünk szerint (naponként reggel 5-től esté 6 óráig terjedő munkaidő, melyből összesen 2—3 pihenő számítottatik le.) 6 k. 50 f. napi bér. Ezen napi kereset azonban aránylag rövid időn belül 8—15 k.-ra emelkedhetik naponként. Azon állítás, hogy ezen magas napi bérről szemben drága az élelem, határozottan téves amennyiben a nyert információk szerint egy munkásnak naponként 2—3 koronánál többre a lakás és élelmezés nem kerül. Jól nagyobb az iparosok keresete, amennyiben azok, átlag 24—30 dollár heti munkabérré tehetnek szert. Legkeresettebbek azonban a háztartásbeli női cselédek, kik rendszeren 10—20 dollár havi bért és teljes ellátást nyerneik. Azon állítás, hogy ily magas munkabér mellett tulságos nehéz munkát kell végezniök, a már visszaérkezettek tagadják s határozottan állítják, hogy e tekintetben már az erre vonatkozó törvények alapján is elég humánus bánásmódban részesülnek, de ezzel szemben a legszigorubb pontossághoz ragaszkodnak a munkaadók, miért is a rendetlenül, (csak 5 perccel később) megjelenő munkás már azon félnapon munkába nem állhat s többszöri ismétlődés esetén elbocsájtatik és a bárhonnét ily okból elbocsájtott munkás vajmi nehezen akad ismét rendes munkára.

A jó és ügyes munkást, főként, ha már az angol nyelvet is bírja, nagyon is jól fizetik s minden tekintetben megbecsülik. Míg a német ajkú kivándorlók lepnagyobb része gyári alkalmazásra talál, addig a tisztán magyar ajkú kivándorló leginkább csak mezzei gazdaságokban, a farmokban és bányákban nyer alkalmazást, ahol azonban nemcsak hogy sokkal kevesebb munkabért kapnak, hanem jóval nehezebb munkát is végeznek. Ennek nagyrésztben a nyelvi nehézség az oka, amennyiben csak tolmács közvetítésével képesek magukat megértetni. Más részt pedig sok hátrányuk van szilajságuk miatt. Az évekig ott tartózkodott német ajkú kivándorlók állítása szerint a tisztán magyar ajkú munkásnál csak az olasz lenézettebb. Elenyészik azonban majdnem teljesen ezen megkülönböztetés, ha a magyarajkú ember is megtanult angolul. Az olcsón ajánlkozó munkaerőt az amerikai yankeek egyáltalán nem kedveli s bizalmatlansággal viseltetik iránta, aminek legtöbbször az az

eredménye, hogy a tisztán magyar, vagy tótajku (ez utóbbiak értetnek leginkább „hongry” név alatt) kivándorlók többnyire lelketlen ügynökök kezébe kerülnek, kik majdnem rabszolgák módjára használják ezen szegényeket ki. A most mondottak alapján németajkú kivándorlótaink rendszeren osztrák-nemzetiségűeknek, mikén osztrák-magyaroknak mondják magukat, de leginkább csak röviden németeknek (german.)

Piaci árak:

1903. évi június hó 20-án.

Buza	14.50—14.80.
Rozs	12 —12.40.
Árpa	11.40—13.40.
Zab	12.—12.40.
Tengeri	13.60—

IRODALOM.

A boritaladó leszállításáról. A jelenleg érvényben lévő boritaladó magassága, mint bortermelésünk, borkereskedelmünk és vendéglősiparunk válságos helyzetének egyik főtényezője. Irta: dr. Drucker Jenő. Azon képtelen helyzetet, hogy nálunk a fogyasztó igen drágán fizeti a bort és mégis a termelő alig kap érte valamit, amint hogy a kereskedő és vendéglős szintén csak keservesen tud mellette megélni, első sorban annak a magas adónak tulajdoníthatjuk, melylyel törvényhozásunk a magyarok nemzeti italát, a bort sújtotta. Erről a tárgyról jelent meg a napokban egy tanulmány dr. Drucker Jenő a „Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete” igazgatójának tollából, mely nemcsak a szőlőtermelésre és a szőlőművelés fellendülése által érdekelt iparosokra, hanem főleg törvényhozásunk tagjaira bir fontossággal. Szerző kimutatja, hogy mily szerepet játszik a jelenlegi magas boritaladó borfogyasztásunk csökkenésében, miképen terelte erőszakosan a magyar népet a pálinkafogyasztás erkölcsi- és egészségromló birodalmába, mik ennek követelményei és miképen lehetne a bajon segíteni. A boritaladó leszállításával elérhető volna, hogy a termelő is többet kapjon boráért, a fogyasztó mégis olcsóbban jusszon hozzá, és viszont az emelkedett forgalom mellett a kereskedőnek is, a vendéglősöknek is csekélyebbek volnának üzembérlésük. Amellett pedig az állampénztár is csak legfeljebb átmenetileg járna rosszul, mert a felére leszállított adó mellett a fogyasztás 3—4-szeresre emelkedvén, az állami bevételek is növekednének. A számos történeti és statisztikai adat, a külföldi példákra való hivatkozás, a bor nemzetgazdasági jelentőségének kidomborítása által ezen munka irodalmunkat oly röpirattal gazdagította, melynek elolvasását mindenkinnek ajánlhatjuk. Ára 1 korona. Megrendelhető a „Borászati Lapok” kiadóhivatalában, (Budapest, IX., Üllői-ut 25.) és minden könyvkereskedésben.

Anyakönyvi statisztika

1903. évi június hó 12-ől június hó 19-ig.

I. Születés.

Született: 13 fiú, 9 leány. Ezekből törvényes fiú: 13, leány 8; törvénytelen fiú: 0, leány: 1; halva született 0 törvényes fiú, 0 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány. — Összesen: 22.

II. Halálozás.

Elhalt: 8 fiú, 9 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú: 4, leány: 2; törvénytelen fiú: 0, leány: 0; 5 éven felüli fiú: 4, nő: 7. — Összesen: 17.

E szerint a születés a halálozást 5-tel mulja felül.

Elhaltak: Wager Teréz, rom. kath., 18 éves, Felsőkirálysor, 43. sz. — Mihályi József, rom. kath., 3 hónapos, Olaj-utca, 37. sz. — Özv. Farkas Józsefné, szül. Vitaris Katalin, ev. ref., házi cseléd, 60 éves, Szt.-György kórház. Homola Ilona, ág. ev. bolti leány, 15 éves, Sár-utca, 4. sz. Virányi Mihály, rom. kath., héres, 30 éves, Kovács Anna házastársa, Szent-György kórház. — Özv. Horváth Pálné, szül. Markó Julianna, ág. hitv. ev. földművelési napszámoló, 48 éves, Szt. György kórház. — Cser Palkovits István-György, rom. kath., 2 hónapos, Bőrgyárútló. — Kovács Ferenc, rom. kath., 10 hónapos, Gómalom-utca, 10. sz. — Vagner Terézia, rom. kath., 3 éves, Olaj-utca, 20. sz. — Szakács György, rom. kath., 10 éves, Horváth-István-utca, 3. sz. Nagy Mihály, rom. kath., 4 éves, Mannfeld téglatelep. Hresko Jánosné, szül. Hümpán Mária, rom. kath., 57 éves, Szt.-György kórház. — Özv. Balassa Bálintné, szül. Bigler Ida, rom. kath., földirtokosnő, 60 éves, Vörösmartyter, 3. sz. — Vig Mária, rom. kath., 1 hónapos, Horváth-István-utca, 2. sz. — Virág Györgyné, szül. Tóth Julianna, rom. kath., 34 éves, Sár-utca, 21. sz. — Wild Jozsef, rom. kath., önálló borbély és fodrász, 46 éves, Honvéd-utca, 21. sz. — Tujner Ferenc, rom. kath., közműves-segéd, 25 éves, Sár-utca, 24. sz.

Kihirdetés.

Dudás János, ev. ref., bérkocsis és Kőműves Zsófi, ev. ref., házi cseléd, Székesfehérvár. — Wilhart Gáspár, rom. közműves-segéd és Virág Julianna, rom. kath., Székesfehérvár. — Müller József, rom. kath., asztalos-mester, Csurgó (Fejérm.) és Káncsasi Julianna, rom. kath., Székesfehérvár. — Barts József, ág. hitv. ev., vasúti pályafelügyelő, Szepes-Olaszi (Szepesm.) és Gánti Mária-Katalin, rom. kath. Székesfehérvár.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

P. Rácalmás. Hogy mit szólnak annak a két katolikus papnak a politikai tüntetéshez, a kik ottani megjelenésükkel frontot csináltak a mulnak és pálcát törtek a jeles jogirányú küzdelemi felett? Semmit se szólnak. Találhatnánk rá szót, de ugyesznünk inkább nem találunk.

Balaton-Aligai Fürdőtelep megnyitása!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására hozni, hogy a kezelésem alatt álló fürdőtelepet és a tulajdonomat képező vendéglőt ez időnyre megnyitottam.

Mint a mulban, úgy ezidén is törekvésem odairányul, hogy a t. közönség igényeinek minden tekintetben lehetőleg eleget tegyek.

Minden vasár- és ünnepnapon, továbbá hetenkint esütörtökön Róka Józsi hírneves zenekara hangversenyez.

A fürdőtelepet illetőleg van szerencsém tudatni, hogy a fürdőkabinok számát megkétszerezteük.

A t. közönség szíves pártfogását kérve

kiváló tisztelettel

NOVÁK JENŐ

balatonaligai vendéglős.

10368. 1903.

Árlejtsési hirdetés.

Székesfehérvár szab. kir. város részére szükséges asztalos, bádgos, bognár, csizmadia, kályhás, kovács, lakatos, mázoló, szijgyártó, szabó és tveges új munkák és javítások, a tek. közgyűlésnek 131/9459. sz. alatt kelt határozatával 1903. évi július hó 1-től 1906. évi június hó végeig terjedő három évre vállalatba adása elrendeltetvén ez érdemben a zárt-ajánlatok 1903. évi június hó 25-ik napjának délelőtti 11 óráig a városi közigazgatási iktató hivatalba nyújtandók be.

A zárt ajánlatok a jóváhagyott hivatalos árjegyzékekben kitett és meghatározott összegekre egyenlően, $\frac{1}{2}$ -os engedménnyel tétethetnek, mely betűvel és szóval kiírandó.

Felhívának mindazon jogosított iparosok, kik a fennebb jelzett iparágakat művelve a városi munkákat elnyerni óhajtják, hogy zárt ajánlataikat a meghatározott bányapénzzel együtt a jelzett időben és helyen beadni el ne mulasszák, mert az elkészen beadott, avagy hiányosan kitöltött és felszerelt ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A bányapénz készpénz avagy helybeli takarékpénztári, illetve bank betéti könyvecskében avagy a benyújtást megelőző napi budapesti tőzsdei árfolyam szerint számítandó óvadék-képes értékpapirokból állhat.

Asztalos, lakatos, szabó és kovács egyenként 300 korona, szijgyártó és kályhás egyenként 200 korona, bognár, bádgos, csizmadia, mázoló és tveges egyenként 100 korona bányapénzt letenni tartozik.

A zárt ajánlati minta:

én alulírott a Székesfehérvár szab. kir. város számára 1903. évi július hó 1-től 1906. évi június hó végeig szükséges mindennemű . . . . .

. . . . . új és javítási munkáknak a t. városi közgyűlés 131/9459 sz. a kelt határozatával jóváhagyott árjegyzékben kitüntetett módon és méretekkel általam adandó legjobb minőségű s lehetőségig hazai anyagokból elkészítését, azoknak a megjelölt helyszínre szállítását és állandó helyükre elhelyezését vagy beillesztését magamra vállalom a közgyűlés által jóváhagyott árjegyzék egyes tételeinél kitett összes egységi árákból egyenlően . . . . . azaz: . . . . . száztól engedés felülfizetés. mellett.

Együttal kijelentem, hogy az ezen vállalatra vonatkozólag Székesfehérvár szab. kir. város közgyűlésének 131/9459 sz. a kelt határozatával megállapított feltételeket és jóváhagyott árjegyzékeket ismerem és azokat magamra nézve kötelezőknek tartom.

A kívánt bányapénz fejében . . . . . kor. . . . . fill. azaz: . . . . . korona. . . . . fillért készpénzben következő érték-papirokban . . . . . ide mellékelve betérjesztem.

Kivülről:

„Ajánlat a Székesfehérvár szab. kir. város részére . . . . . szükséges munkákra.“

Az árlejtsési feltételek egyéb pontozatai alulírott hivatalos helyiségében városház 11. sz. a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők, hol egyúttal az árjegyzékek is megszerezhetők.

Székesfehérvár, 1903. évi június hó 15-én.

Polczer Péter s. k.

gazd. tanácsos.

10367/1903.

Árlejtsési hirdetés.

Székesfehérvár szab. kir. város részére szükséges vasárak, ugy cement, festék és egyéb anyagok, készítmények szállításának vállalatba adása, a t. közgyűlésnek 1903. évi 130/9460. sz. a kelt határozatával 1903. évi július hó 1-től 1906. évi június hó végeig terjedő három évre elrendeltetvén, ez érdemben a zárt-ajánlatok 1903. évi június hó 25-ik napjának délelőtti 11 óráig a városi közigazgatási hivatal iktató hivatalába nyújtandók be.

A zárt ajánlatok a hitelesített árjegyzékekben kitett és meghatározott összegekre egyenlően százalékos $\frac{1}{2}$ -os engedménnyel tétethetnek, mely betűvel és szóval is kiírandó és csak külön-külön egyik árjegyzékre vonatkozhatnak.

A bányapénz készpénz vagy helybeli takarékpénztári illetve bank betéti könyvecskében avagy a benyújtást megelőző napi budapesti tőzsdei árfolyam szerint számítandó óvadékképes értékpapirokban adhatók be. A bányapénz külön-külön 200 korona, mely a zártajánlatokhoz csatolandó.

Felhívának mindazok, kik fentebb jelzett vállalatokat elnyerni óhajtják, hogy zárt ajánlataikat a kitűzött határidőben és helyen beadni el ne mulasszák, mert az elkésztett, vagy hiányosan kitöltött és felszerelt ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A zártajánlati minta:

„Alulírott kötelezőleg kijelentem, hogy a Székesfehérvár szab. kir. város részére 1903. évi július hó 1-től 1906. évi június hó végeig szükséges és a városi közgyűlés 1903. évi 130/9460. sz. a kelt határozatával jóváhagyott árjegyzékekben megjelölt vasáraknak, cement, festék és egyéb anyagoknak a készítményeknek az ugyanazon határozattal megállapított és előltem ismert, reám nézve kötelezőknek elfogadott feltételek mellett jó minőségű, lehetőleg hazai terményekből és hazai munkával előállítását és szállítását a közgyűlésileg jóváhagyott vasáru árjegyzék összes egységi árából egyenlően . . . . . azaz: . . . . . száztól és a cement-festék és egyéb anyagok s készítményekről készült árjegyzék összes egységi árákból egyenlően . . . . . azaz: . . . . . száztól — engedéssel — felülfizetéssel magamra vállalom, ha ezen ajánlatom alapján arra megbízást kapok.

A kívánt bányapénz fejében 200 kor. azaz kétszáz koronát készpénzben — következő értékpapirokban . . . . . ide mellékelek.

Kivülről:

„Ajánlat a Székesfehérvár szab. kir. város részére 1903. évi július hó 1-től 1906. évi június hó végeig szükséges vasárak, cement-festék és egyéb anyagok s készítmények szállítására.“

Az árlejtsési feltételek egyéb pontozatai alulírott hivatalos helyiségében (városház 11. sz.) a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők s egyúttal árjegyzéki minták is kaphatók.

Székesfehérvár, 1903. június 15-én.

Polczer Péter s. k.

gazd. tanácsos.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
FRÖSCHL JÁNOS
 Első székesfehérvári cementárú-gyár és
 beton-építkezési vállalata
 Sz.-fehérvár, Zöldfa-u. 17. (Ácstelep.)
 Ajánlja saját készítményű szines
 cementlapjait és beton-alagcsatornáit.
 Templomok, konyhák, folyosók és
 verandák padozatának mozaikkal,
 cementlapokkal és betonnal való burkolását,
 fürdő-medencéik, beton-jászolok készítését és egyéb e szak-
 mába vágó munkálatok kivételét
 elvállalja.
 Azonkívül raktárt tart jó minőségű
 portland és román cementből, külön-
 féle cserepzsindelyekből és mennyezet-
 nádfonatóból.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

RODE I.
 női- és férfi-kalap üzlet
 Székesfehérvárott
 (barátok épületében.)
 Panama kalapok (puha) . 1.20 1.50 1.80
 Lónyai " " " . 1.20 1.50 1.80
 Tökio fekete (kemény) . 1.80 2.- 3.-
 Fiu és férfi szalma kalapok 50 krtól feljebb.
 Fiu és férfi sport sapkák 20 krtól "
 Férfi sport szürke vászon czipő . 1.20
 Férfi és női bőr (Classe) keztyű párja — 65
 Nyers selyem turista és siffon ingek-
 ben állandó raktár.
 Legjobb gyártmány gallér, kézelő és
 férfi harisnyákból.
 Nyakkendőkől gyári raktár
 és az árak 15 krtól feljebb.
 Legujabb párisi és bécsi modell női
 kalapokban állandó nagy választék.
 Tisztelettel
LASITS ERZSI.
 (Barátok épületében.)

==== Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab. ====

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
 Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120.
 (saját házában.)
 ==== Aranyérmekkel kitüntetve. ==== 200 korona jutalék utánzások kimutatásáért.
 Főraktár: Schön Rudolf Székesfehérvár, Zöldfa-utca 15. sz. Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve.

Nyomatott az Egyházmegyei könyvnyomdában, Székesfehérvárott.